

Gminny Program
Wspierania Rodziny
na lata 2023-2025

1. Wstęp

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 stanowi samodzielny program, służący wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzina jest podstawowym środowiskiem życia każdego człowieka. Stanowi integralną część społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę społeczną. Jest ona pierwotnym miejscem uczestnictwa jednostki w życiu społecznym. Mimo różnorodnych przemian zachodzących zarówno w społeczeństwie, jak i w samej rodzinie, stanowi ona środowisko naturalne i niepowtarzalne. To w niej dziecko nabywa wiedzy o otaczającym je świecie, panującym między ludźmi stosunkach, uczy się wyrażać uczucia oraz wartościować co jest dobre, a co złe. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Rozpad rodziny, jej wychowawcza niewydolność, związane z tym zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów to powody wzrostu zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły i środki społeczne. Długoletnie przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie fakt, że właściwie funkcjonująca rodzina najbardziej sprzyja prawidłowemu rozwojowi dziecka, należy zadbać aby ono jak najdłużej w niej pozostało. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Chodzi tutaj o obustronny wysiłek zarówno członków rodziny jak i pracowników instytucji pomocy społecznej (pracownik socjalny, asystent rodziny) zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, asystenci rodziny mają za zadanie wspieranie i wspomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo — wychowawczych.

Jednym z rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo — wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, a jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin dysfunkcyjnych bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 jest utworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci oraz wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie, przede wszystkim w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

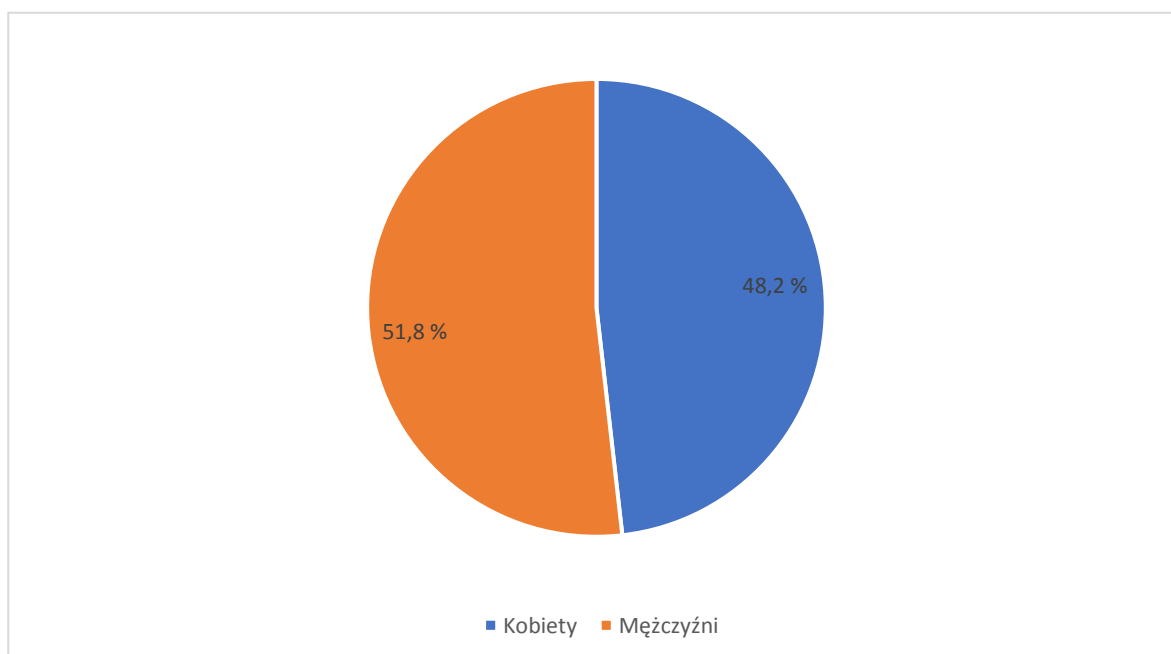
Program będzie miał zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

Diagnoza demograficzna w gminie Kalinowo.

Gmina Kalinowo jest to gmina wiejska położona we wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, stanowi część powiatu ełckiego i graniczy z gminami Wieliczki (od północy), Raczki (od północnego wschodu), Augustów i Bargłów Kościelny (od wschodu), Rajgród i Prostki (od południa) oraz Ełk i Olecko (od zachodu). W skład gminy wchodzi 45 miejscowości. Gmina obejmuje obszar 28446 ha, w tym 19 310 ha stanowią użytki rolne, 5 452 ha lasy.

Liczba ludności na dzień 31 grudnia 2021 r. wynosiła 6559 osoby, z czego 48,2 % stanowią kobiety a 51,8 % to mężczyźni.

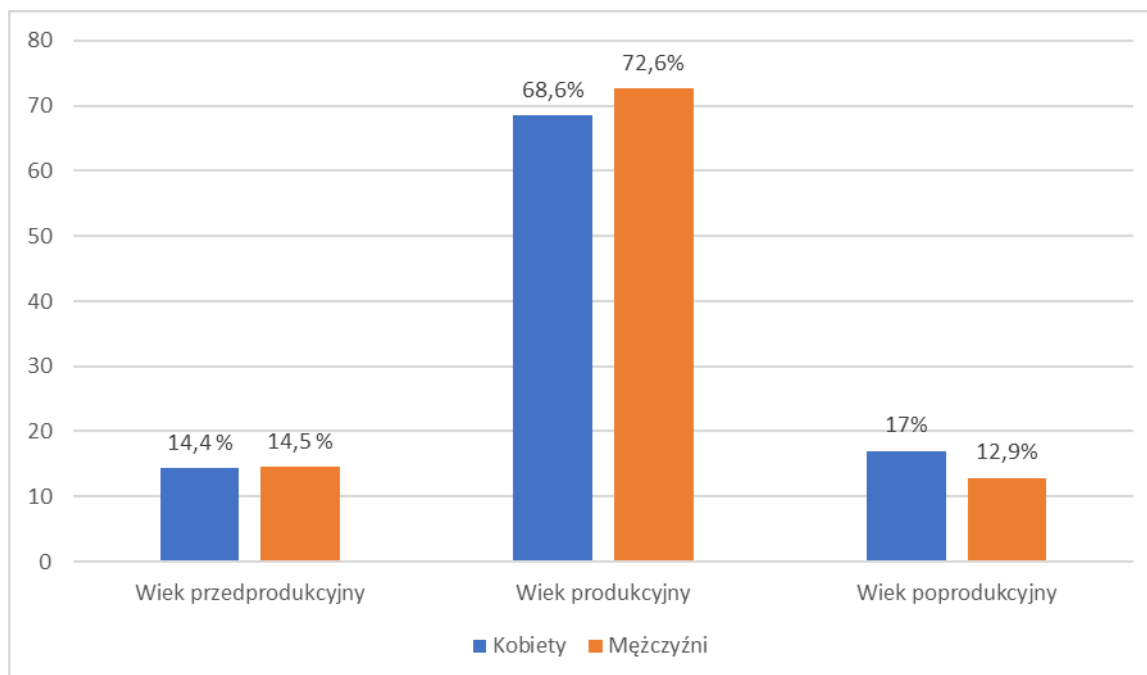
Wykres 1 – statystyka mieszkańców gminy według płci

Źródło: Własne na podstawie danych z UG na dzień 31.12.2021 r.

Analiza liczby mieszkańców gminy jasno wskazuje, iż ludność dzieli się na połowę, z nieliczną przewagą mężczyzn. Gminę Kalinowo zamieszkuje 14,4 % kobiet i 14,5 % mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym, 68,6 % kobiet i 72,6 % mężczyzn w wieku produkcyjnym i 17 % kobiet i 14,5 % mężczyzn w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2 – statystyka mieszkańców według wieku

Źródło: Własne na podstawie danych z UG Kalinowo na dzień 31.12.2021r.

2. Diagnoza społeczna w gminie Kalinowo.

Do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny niezbędna jest analiza danych o osobach i rodzinach z terenu gminy objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kalinowie. W 2021 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało ogółem 230 rodzin. Liczba osób w tych rodzinach to 631 osób.

Tab.1 Powody trudnej sytuacji życiowej

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	75	167
2.	Sieroctwo	0	0
3.	Bezdomność	1	1
4.	Bezrobocie	143	391
5.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	44	230
5a	W tym: wielodzietność	29	162
6.	Niepełnosprawność	22	52
7.	Długotrwała lub ciężka choroba	61	131
8.	Alkoholizm	7	15
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem :	8	38
9a	W tym: rodziny niepełne	5	22
9b	rodziny wielodzietne	1	7
10	Przemoc w rodzinie	0	0
11	Alkoholizm	7	15
12	Narkomania	0	0
13	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	4

14	Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0
15	Zdarzenie losowe	7	17
16	Sytuacja kryzysowa	0	0
17	Klęska żywiołowa lub ekologiczna	1	1

Źródło: Własne na podstawie danych GOPS MRPiPS-03 za 2021 r.

Wśród głównych powodów udzielania pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kalinowie jest bezrobocie i ubóstwo.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ełku wynika, że osób bezrobotnych na terenie gminy Kalinowo na dzień 31.12.2021 r. było 326, w tym 174 kobiety i 152 mężczyzn.

Tab.2 Formy udzielania pomocy

Lp.	Wyszczególnienie udzielonego wsparcia	Ilość
1.	Stypendia socjalne	290 wnioskodawców
2.	Stypendia wójta	48 dzieci
2a	stypendia naukowe	44 dzieci
2b	stypendia sportowe	4 dzieci
3.	Posiłki dla dzieci w szkole	195 dzieci
4.	Świadczenia rodzinne	205 wnioskodawców
5.	Świadczenia rodzicielskie	20 wnioskodawców

6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	29 wnioskodawców
7.	Zasiłek pielęgnacyjny	28 wnioskodawców
8.	Świadczenie pielęgnacyjne	13 wnioskodawców
9.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	27 wnioskodawców
10.	Karta dużej rodziny	23 wnioskodawców

Źródło: Własne na podstawie danych GOPS i Zespołu Obsługi Szkół w Kalinowie.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kalinowie wynika, iż do końca 2021 roku pieczę zastępczą było objętych 18 dzieci z rodzin z terenu gminy Kalinowo.

Placówki oświatowe w ramach swojej działalności w zakresie poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym realizują szereg działań wychowawczych, edukacyjnych, uzupełniających brakującą wiedzę, a także działań rozwijających zdolności i zainteresowania uczniów.

Ponadto naprzeciw bieżącym potrzebom lokalnej społeczności wychodzą również Gminny Ośrodek Kultury w Kalinowie i Filia w Pisanicy, które realizują formy działań otwartych dla wszelkich grup wiekowych.

3. Zasoby.

Podmioty na terenie gminy Kalinowo realizujące zadania w obszarze wspierania rodziny oraz inne partnerskie instytucje i organizacje wspomagające:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kalinowie
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kalinowie

- Urząd Gminy w Kalinowie
- Rewir Dzielnicowych w Kalinowie KPP w Elku
- Gminny Ośrodek Kultury w Kalinowie i Filia w Pisanicy
- Biblioteka w Kalinowie i w Pisanicy
- Punkty Przedszkolne na terenie gminy Kalinowo
- Szkoła Podstawowa w Pisanicy
- Szkoła Podstawowa w Kalinowie
- Szkoła Podstawowa w Borzymach
- Szkoła Podstawowa w Sypitkach
- Placówki służby zdrowia
- Konsultacje prawnicze i psychologiczne w Kalinowie
- Świetlica w Iwaškach
- Świetlica w Wierzbowie
- Świetlica w Makosiejach
- Świetlica w Sypitkach
- Świetlica w Marcinowie

4. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kalinowo na lata 2022-2030 r.• Wykształcona i doświadczona kadra , działająca na rzecz dzieci i rodziny.• Kontynuacja utrzymania stanowiska pracy – asystenta rodziny.• Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych.• Aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny.• Funkcjonowanie placówek służby zdrowia na terenie gminy Kalinowo.• Działalność kulturowa realizowana przez instytucje kultury• Dostęp do poradnictwa prawnego i psychologicznego• Działające na terenie Gminy Rady Sołeckie oraz świetlice środowiskowe	<ul style="list-style-type: none">• Wysoki wskaźnik ubóstwa i bezrobocia.• Brak instytucji opieki nad dzieckiem do lat 3.• Brak mieszkań socjalnych.• Niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych.• Niski poziom świadomego rodzicielstwa• Niski poziom wykształcenia osób korzystających z pomocy społecznej• Niski poziom aktywności zawodowej klientów OPS• Niskie kwalifikacje osób w wieku aktywności zawodowej• Uboga oferta spędzenia czasu wolnego dla dzieci i młodzieży• Niedostateczne środki finansowe rodzin na zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży• Słabo rozwinięta sieć komunikacyjna• Występujące patologie społeczne, wzrost ilości ryzykownych zachowań

	<p>wśród dzieci i młodzieży</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wyuczona bezradność i roszczeniowość • Bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Szkolenia osób pracujących na rzecz rodziny • Możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych. • Skuteczna i trafna diagnoza problemów dotyczących rodziny oraz analiza dynamiki rozwoju pojawiających się problemów społecznych • Rosnąca świadomość społeczna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niespójne przepisy prawa. • Rozszerzenie zjawisk takich jak: przemoc, narkomania, alkoholizm • Społeczne przyzwolenie na nadużywanie alkoholu i innych używek • Złożoność problemów rodzin. • Zatracanie rodzinnych wartości . • Degradacja relacji rodzinnych. • Zaniedbanie emocjonalne dziecka • Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców • Przerzucanie odpowiedzialności za losy rodziny na instytucje • Brak świadomości na temat grożących dziecku niebezpieczeństw • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, tzw. wyuczona

	<p>bezradność.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demotywacyjny charakter przyznawania świadczeń o charakterze socjalnym. • Wzrost kosztów utrzymania rodziny
--	---

5. Cele gminnego programu wspierania rodziny.

Cel główny programu:

Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin z dziećmi , w tym w szczególności rodzin doświadczających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych

Cele szczegółowe:

<p>1. Podejmowanie działań w celu wzmocnienia rodziców i opiekunów w zakresie opieki oraz wychowania dzieci i młodzieży</p>
--

DZIAŁANIA:

- Organizowanie różnych form edukacji rodziców i opiekunów, dotyczących w szczególności rozwiązywania problemów opiekuńczo – wychowawczych i porozumiewania się ze swoimi dziećmi
- Zapewnienie wsparcia w postaci pracy socjalnej, asystentury rodzinnej, rodzinom doświadczającym trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji, zwłaszcza wielodzietnym, niepełnym oraz zagrożonym odebraniem dzieci i umieszczeniem w pieczy zastępczej .
- Zapewnienie dopasowanego do zdiagnozowanych potrzeb poradnictwa między innymi socjalnego, rodzinnego, prawnego, psychologicznego

2. Podejmowanie działań mających na celu poprawę warunków życia oraz rozwoju dzieci i młodzieży

DZIAŁANIA :

- Integracja rodzin w środowisku lokalnym poprzez m.in. animację lokalną, rozwój wolontariatu i działań samopomocowych oraz aktywizację młodzieży.
- Udział w przedsięwzięciach służących wzmocnieniu rodziny, wsparciu rodziców i opiekunów, zwiększeniu aktywności i integracji społecznej rodzin, a także zapewnieniu dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania wolnego czasu.
- Realizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych doskonalących wiedzę i umiejętności oraz rozwijających pasje i zainteresowania dzieci i młodzieży.
- Pomoc finansowa i rzeczowa z pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych, (rodzicielskich, zasiłku pielęgnacyjnego, zasiłku opiekuńczego, świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego).
- Poradnictwo i praca socjalna świadczona przez pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kalinowie.
- Pomoc w postaci posiłków w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.
- Pomoc dzieciom i młodzieży z rodzin dotkniętych ubóstwem w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
- Pomoc dzieciom i młodzieży w formie stypendiów Wójta za wybitne osiągnięcia w nauce, artystyczne i sportowe.
- Zapewnienie dla rodziny wsparcia i pomocy asystenta rodziny.
- Umożliwienie powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych.
- Bezpłatna pomoc psychologiczna i prawna.

3. Podejmowanie działań w celu zapewnienia rodzinom doświadczającym trudności dostępu do kompleksowego wsparcia

DZIAŁANIA:

- Kompleksowe wsparcie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami poprzez m.in. realizację nauczania indywidualnego, zaangażowanie nauczycieli wspomagających, dowożenie dzieci i młodzieży do specjalistycznych placówek, a także opieka asystenta osobistego osób z niepełnosprawnościami.
- Współpraca GOPS z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ełku w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych i dysfunkcji rodzin, w szczególności zadań dotyczących organizacji pieczy zastępczej i działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.
- Monitorowanie sytuacji rodzin przez pracowników socjalnych.
- Współpraca ze szkołami w zakresie pomocy wychowawczej i opiekuńczej, objęcie przez placówki oświatowe dzieci pomocą pedagogiczną.
- Współpraca z instytucjami świadczącymi pomoc na rzecz rodzin w szczególności z , policją, sądem, kuratorami.

Realizatorzy programu:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Zespół Interdyscyplinarny
- Psycholog i prawnik świadczący porady na terenie gminy Kalinowo
- Szkoły Podstawowe na terenie gminy Kalinowo
- Punkty przedszkolne na terenie gminy Kalinowo

- Gminne Ośrodki Kultury w Kalinowie i Filia w Pisanicy
- Ośrodki Zdrowia
- Organizacje, stowarzyszenia i placówki działające na terenie gminy Kalinowo.

6. Zakładane efekty realizacji programu.

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny ma na celu uświadomienie rodzicom przeżywającym trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, że ich sytuacja nie musi być trwała.

Przewidywane efektem realizacji programu :

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
- ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań,
- stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dzieci.

7. Sposób kontroli realizacji programu.

Z realizacji działań sporządzane są sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i przekazywane Wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust.3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

PODSUMOWANIE:

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Kalinowo. Program zakłada tworzenie korzystnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Kalinowo oraz poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.